

ECHO

Świdwina

W numerze:

- Z historii ziemi świdwińskiej
- Piknik lotniczy w Świdwinie
- Dacia dla Straży Miejskiej
- Święto emerytów ZNP
- Zuzanna promuje Anię
- Wieczór poezji Józefa Barana
- Gwiazdy w Sopocie
- Dni Kultury Kresowej

GAZETA PROMOCYJNA WYDAWNICTWA ADAM MARSZAŁEK

2018, nr 225/226

ISSN 1428-2186

NAKLAD 5000 EGZ.

„WIELKIE SPLENDORY” W SOPOCIE OBIAD W „SPICHRZU”

W czasie obiadu w restauracji „Spichrz” prof. **Joanna Marszałek-Kawa**, redaktor naukowej serii Oblicza Mediów oraz prof. **Iwona Hofman**, przewodnicząca Rady Naukowej tej serii omówiły perspektywę dalszego jej funkcjonowania.

K.G

WYBIEGANE SUKCESY

Burmistrz **Jan Owsiak** pogratulował **Wiktorowi Santkiewiczowi** sukcesów, jakie odniósł on w Mistrzostwach Polski do lat 23 zdobywając wicemistrzostwo Polski w biegu na 110 metrów przez płotki. Startując w mistrzostwach LZS został mistrzem Polski; zwyciężył w biegach na 200 m oraz 110 m pp. Wiktor studiuje bezpieczeństwo narodowe w Szczecinie, gdzie trenuje w klubie „Pomerania”. Jego trenerem jest **Jakub Juniewicz**.

W.K.

K.T.

W trakcie bankietu kończącego Festiwal Dwóch Teatrów w Sopocie wspólny toast za zdrowie tegorocznych laureatów spełnili laureaci najważniejszej nagrody radiowej „Wielkiego Splendoru” dr **Adam Marszałek** oraz wspaniali aktorzy: **Andrzej Ferenc**, **Maria Pakulnis** i **Marcin Troński**. Maria Pakulnis została uchronowana nagrodą aktorską za rolę kobiecą.

ŚWIĘTO NARODOWE ROSJI

Z okazji Święta Narodowego Rosji ambasador tego kraju w Polsce JE **Sergey Andreev** wraz z małżonką **Poliną Andreewą** wydali uroczysty bankiet, na który przybyło kilkuset przedstawicieli świata nauki, kultury, gospodarki i polityki oraz liczne grono dyplomatów akredytowanych w Polsce. Uczestniczący w spotkaniu prezes dr **Adam Marszałek** odbył wiele interesujących rozmów, których głównym tematem był tegoroczny V Międzynarodowy Kongres Azjatycki. Jednym z jego uczestników był prof. **Igor Żukowski**, dyrektor Rosyjskiego Ośrodka Nauki i Kultury w Warszawie, który zadeklarował swój udział również w kolejnej, VI edycji Kongresu, zaplanowanej na 14–16 maja 2019 roku. Wśród gości bankietu znaleźli się m.in.: **Victor Kolesnikov**, konsul generalny Rosji w Polsce, JE **Nikola Zurovac**, ambasador Serbii, **Ziyad Raof**,

przedstawiciel rządu Kurdystanu, dr **Jerzy Rychlik**, **Kwon Ju Hyok**, I sekretarz Ambasady KRL-D, JE **Ri Geun**, ambasador Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej, dr **Adam Marszałek**, **Bakhrom Babaev**, ambasador Uzbekistanu w Polsce, dr **Patrycja Spytek** oraz prezes **Tadeusz Rzepecki**.

D.K.

NADBURMISTRZ GETYNGI W ŁYSOMICACH PODPISALI UMOWĘ

W trakcie Dni Torunia w mieście Kopernika przebywało wielu gości, w tym delegacja z zaprzyjaźnionej Getyngi na czele z nadburmistrzem **Rolfem-Georgem Köhlerem**. Z tej okazji prezes **Adam Marszałek** wydał na cześć pana nadburmistrza uroczystą kolację, w której uczestniczyli również: dyrektor **Joachim Sterr**, prezydent Torunia **Michał Zaleski** z małżonką **Krystyną**,

wiceprezydent Torunia **Zbigniew Fiderewicz** z małżonką **Krystyną**, przewodniczący Rady Miasta prof. **Marcin Czyżniewski**, dyrektor Wydziału Promocji i Turystyki **Ewa Banaszczuk-Kisiel**, dr **Edyta Grotek** oraz gospodyni **Halina Marszałek**.

Dzięki środkom z Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej na lata 2016–2019 powiat świdwiński realizuje inwestycję polegającą na przebudowie ul. Wojska Polskiego w Świdwinie. W środę 27 czerwca 2018 roku w Starostwie Powiatowym w Świdwinie wojewoda zachodniopomorski **Tomasz Hinc** oraz starosta świdwiński **Mirosław Majka** i wicestarosta **Zdzisław Pawelec** podpisali umowę gwarantującą wsparcie w wysokości 800 tysięcy złotych. Wartość inwestycji sięga niemal 2 milionów złotych. Do prac przystąpiono już w kwietniu br. Wykonana została nowa nawierzchnia jezdni wraz z przebudową istniejących chodników i pasów zieleni na odcinku od skrzyżowania z ul. Drawską do nowo projektowanego ronda na skrzyżowaniu z ul. Kombatantów Polskich. Po podpisaniu umowy wojewoda rozmawiał o bieżących sprawach z samorządowcami z terenu powiatu świdwińskiego.

D.K.

AS

FILIPIŃSKI BANKIET W ŁAZIENKACH NOWI PARTNERZY

Z okazji 120. rocznicy niepodległości Republiki Filipin JE **Patricia Ann V. Paez**, ambasador Filipin w Polsce, wydała uroczysty bankiet. Uczestniczyło w nim wielu dyplomatów oraz przedstawiciele świata nauki i kultury. Reprezentujące nasze firmy prof. **Joanna Marszałek-Kawa** oraz prezes **Halina Marszałek** zaprosiły Panią Ambasador do udziału w VI Międzynarodowym Kongresie Azjatyckim. Z.E.

Halina Marszałek, Patricia Ann V. Paez, Joanna Marszałek-Kawa

Przemówienie powitalne Pani Ambasador

Pani Prezes z ambasadorem Tadeuszem Chmielnim

i ambasadorem Azerbejdżanu Hasanem Hasanovem

Z wizytą organizacyjną do Wydawnictwa Adam Marszałek przybyła prof. **Sabina Grabowska** – pracownik naukowy Uniwersytetu Rzeszowskiego i redaktor naczelna „Przeglądu Prawa Konstytucyjnego”, jednego z wielu czasopism wydawanych przez naszą oficynę. Na spotkaniu z prezes Wydawnictwa prof. **Joanną Marszałek-Kawą** i sekretarzem dwumiesięcznika **Szymonem Gumienikiem** pani profesor S. Grabowska podsumowała dotychczasową owocną współpracę między redakcjami oraz wskazała na nowe możliwości ewaluacyjne czasopism naukowych, proponując jednocześnie projekt umowy partnerskiej Wydawnictwa z Uniwersytetem Rzeszowskim. S.G.

DYREKTOR, AKTOR I PREZES

W trakcie bankietu kończącego XX edycję Festiwalu Dwóch Teatrów z laureatem głównej nagrody, wspaniałym aktorem **Franciszkiem Pieczką**, któremu towarzyszył wnuk **Igor**, o pracy w Teatrze Polskiego Radia rozmawiali jego dyrektor **Janusz Kukula** oraz prezes Marszałek Publishing Group dr **Adam Marszałek**. Nakładem Wydawnictwa Adam Marszałek ukazuje się seria „Słuchowiska Teatru Polskiego Radia”. I.N.-B.

LICEALIŚCI ZAKOŃCZYLI ROK SZKOLNY

22 czerwca 2018 roku odbyło się uroczyste zakończenie zajęć dydaktycznych dla uczniów Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Władysława Broniewskiego w Świdwinie. W tym dniu pożegnaliśmy absolwentów ZSZ, najlepsza absolwentka została obdarowana pamiątkowym piórem. Podczas uroczystości dyrektor **Krzysztof Mrowiński** podsumował pracę w minionym roku szkolnym, wręczono również dyplomy oraz nagrody książkowe dla uczniów, którzy osiągnęli najwyższe wyniki w nauce. Docenieni zostali także członkowie Samorządu Uczniowskiego. Finalnym elementem spotkania było przekazanie władzy nowym przedstawicielom SU, którym przewodniczyć będzie **Maria Ziółkowska** z klasy I c. Niezwykle wzruszającym momentem podczas uroczystości było pożegnanie Pani **Małgorzaty Pluty**, nauczycielki języka polskiego i wiedzy o kulturze.

zpswidwin

OBRONILI KROWIE ROGI ZUZANNA I MARIANNA LAUREATKAMI

„Bitwa o Krowę” doczekała się pięknego jubileuszu. W sobotę 16 czerwca odbyła się po raz pięćdziesiąty i ponownie zakończyła zwycięstwem Świdwina.

Rycerski turniej pomiędzy Świdwinem i Białogardem upamiętnia autentyczną potyczkę pomiędzy tymi miastami. Doszło do niej w 1469 roku, a przyczyną był konflikt mieszkańców o krowę. Ówczesna walka zakończyła się śmiercią około 300 ludzi. Dzisiejsze bitwy nie mają tak tragicznych następstw. Obydwa miasta żyją w przyjaźni, a doroczne zmagania o krowie rogi traktują z przymrużeniem oka.

W tym roku rola gospodarza przypadła Świdwinowi. Miejscowi wojownicy przywitali swoich białogardzkich „rywali” na dworcu, po czym wszyscy barwnym korowodem przemaszerowali na podzamecze. Tam się odbyła główna część imprezy. Rozegrano kilkanaście konkurencji, utrzymanych w rycerskiej konwencji m.in. rzuty toporem, łapanie jajek, gaszenie strumieniem wody palących się świeczek, strzelanie z łuku, przecinanie kapusty halabardą, noszenie worków. Świdwin dość wyraźnie wysunął się na prowadzenie i ostatecznie zakończył walkę zwycięstwem 22 do 16 punktów. Burmistrz Białogardu **Krzysztof Bagiński** pogratulował wygranej burmistrzowi Świdwina **Janowi Owsiakowi**. Uczestnicy bitwy spotkali się na biesiadzie w zamku, natomiast dla publiczności zagrał zespół muzyczny Megitza. Z okazji jubileuszu można było nabyć pamiątkową monetę. Swoje stoisko promocyjne miał również Urząd Miasta Świdwina.

Już po raz kolejny młode autorki Wydawnictwa Adam Marszałek – **Zuzanna** i **Marianna Kawa** – zostały laureatkami Ogólnopolskiego Konkursu „Z poprawną polszczyzną na co dzień”. W bieżącej edycji startująca w Konkursie po raz szósty Zuzanna zajęła drugie miejsce, natomiast Marianna ósme. W przeszłości obie nasze autorki zwyciężyły w Konkursie. Wręczenie nagród odbyło się w Pałacu Staszica w Warszawie – siedzibie Polskiej Akademii Nauk.

Kompozytor pianista **Jerzy Petersburski**, dr **Andrzej Michalski** oraz **Zuzanna**.

Autorki Wydawnictwa Adam Marszałek **Zuzanna** i **Marianna** przed Pałacem Stanisława Staszica, siedzibą Polskiej Akademii Nauk.

D.K.

WIELKIE ŚWIĘTO TEATRU W SOPOCIE

Już po raz 18. odbył się w Sopocie Festiwal Teatru Telewizji i Teatru Polskiego Radia – Dwa Teatry Sopot 2018.

W Konkursie zaprezentowano rekordową liczbę 25 spektakli telewizyjnych oraz 27 słuchowisk radiowych.

Festiwal Dwa Teatry, czyli największe kulturalne wydarzenie roku w Trójmieście, tradycyjnie przyciągnął tłumy widzów i słuchaczy. Sale projekcyjne w sopockim Multikinie dosłownie pękały w szwach.

Warto dodać, że rośnie przyszłe pokolenie miłośników słuchowisk, bowiem podczas imprez towarzyszących, poświęconych młodzieży i dzieciom, uczestniczyło wielu najmłodszych słuchaczy.

Wielkim zainteresowaniem cieszyły się również spotkania z gwiazdami. W tym roku w Sopocie gościli m.in. **Danuta Stenka**, **Malgorzata Kożuchowska**, **Jan Englert** czy **Artur Żmijewski**.

Najlepszym słuchowiskiem wg szacownego jury okazał się spektakl radiowy *Ordonka Dariusza Błaszczyka*, zaś za najwybitniejsze dzieło Teatru Telewizji uznano *Inspekcję* w reżyserii **Jacka Raginisa-Królikiewicza**.

Warto podkreślić, że zgodnie z inicjatywą, zapoczątkowaną kilka lat temu przez dyrektora Teatru Polskiego Radia – **Janusza Kukulę**, nie zapomniano o najwdzięczniejszych, a jednocześnie najbardziej wymagających, najmłodszych słuchaczach. Nagrodę dla najlepszego słuchowiska dla dzieci i młodzieży otrzymał: *Piotruś Pan. Nibylandia* w reżyserii **Anny Wieczur-Bluszc.**

Tegoroczny Festiwal poświęcony był twórczości Zbigniewa Herberta. Zaprezentowano m.in. archiwalne słuchowiska wg tekstów tego wybitnego pisarza oraz na żywo, przed publicznością licznie zgromadzoną w studiu – spektakl Polskiego Radia *LALEK* w reżyserii **Dariusza Błaszczyka**.

Festiwal 2018 roku zakończył się, a już jego wielbiciele z zainteresowaniem śledzą nowe, wybitne realizacje teatru wyobraźni, jakim jest Teatr Polskiego Radia oraz twórczość Teatru Telewizji, który zgodnie z obietnicami złożonymi na sopockiej scenie na stałe zagodzi na naszych ekranach.

Życzymy sukcesów, gratulujemy nagrodzonym i z niecierpliwością czekamy na kolejny Festiwal Dwóch Teatrów w Sopocie.

Wojciech Kukuła

Dwa Teatry na rok Herberta, *Lalek* Zbigniewa Herberta – spektakl Polskiego Radia na żywo, w reżyserii **Dariusza Błaszczyka**.

Przemysław Bluszcz, **Andrzej Ferenc**, **Marcin Troński**, **Grzegorz Kwiecień** oraz **Andrzej Mastalerz**. Spektakl poetki *Wszystko* w reżyserii **Anny Wieczur-Bluszcz**.

Renata Kępka, **Marcin Troński**, **Malgorzata Nowicka**, **Irena Piłatowska** oraz **Jan Warenycia**.

Janusz Kukuła z dziećmi w ramach akcji „Polskie Radio dzieciom”.

Jacek Markowiak, **Andrzej Ferenc**, **Wojciech Kukuła**, **Marcin Troński**, **Aleksandra Piotrowska** oraz **Redbad Klynstra-Komarnicki**.

Arek Mazur, **Sophie Mazur** oraz **Tadeusz Ściążko**.

Andrzej Brzoska, **Monika Milewska** oraz **Wojciech Fulek**.

Krzysztof Babicki, **Piotr Müldner-Nieckowski** oraz **Krzysztof Sielicki**.

Wojciech Solarz, **Adam Marszałek** oraz **Hadrian Tabęcki**.

XXII ŚWIDWIŃSKIE DNI KULTURY KRESOWEJ

W niedzielę 11 czerwca 2018 roku w Świdwinie odbyło się święto kultury kresowej Lwowa i Wilna. Jego organizatorami były Towarzystwa Kresowe Lwowa i Wilna oraz Świdwiński Ośrodek Kultury. Honorowy patronat nad wydarzeniem objął burmistrz miasta **Jan Owsiak**. Uroczystości zapoczątkowała msza święta w intencji Polaków na Wschodzie i Kresowian na ziemi świdwińskiej, celebrowana w kościele parafialnym pw. MBNP przez ks. **Mirosława Zawislaka**, a koncelebrowana przez ks. **Kazimierza Dulacha**, wraz z oprawą kresową, darami ołtarza, czytaniem lekcji przez Kresowian i udziałem Świdwińskiego Chóru Kameralnego „Sonores” pod batutą **Bolesława Kurka**. Przed rozpoczęciem mszy pieśń „Wierne Madonny” zaśpiewała **Małgorzata Staszewska**, kierownik zespołu „Leszczyna”.

Po południu w sali widowiskowej świdwińskiego zamku odbyła się część artystyczna, rozpoczęta hejnałem Świdwina autorstwa **Bolesława Kurka**, pieśnią „Marsz Polonia” i wspólnym śpiewaniem. Przybyłych gości powitali dyrektor Świdwińskiego Ośrodka Kultury **Bolesław Kurek** oraz prezesi Towarzystw Kresowych: **Mieczysław Kostur** (Lwowa) i **Anna Teresińska** (Wilna). Wśród zaproszonych byli: przewodnicząca Rady Powiatu **Danuta Malitowska**, zastępca burmistrza **Urszula Cieślińska**, wiceprzewodniczący Rady Miasta **Stanisław Cieśliński**, wójt Gminy Świdwin **Kazimierz Lechocki**, przedstawiciele Zarządu TMLiKPW z Koszalina – **Ewa Adel-Adameczyk** i **Teresa Wach** oraz zespoły i mieszkańcy naszego

grodu. Prowadząca imprezę **Barbara Radzikowska** wyrecytowała „Tęsknotę” – wiersz będący mottem Dnia Kultury Kresowej, przedstawiła program występów i wystawę „Kresy Wschodnie w fotografii” przygotowaną przez **Joannę Nowicką** w holu przy sali widowiskowej.

Część artystyczną zainaugurował zespół ludowy „Leszczyna” z Pęczeryna, następnie prezes Anna Teresińska przedstawiła wyniki XX Jubileuszowego Konkursu „Tradycje Wileńskie w naszym regionie” – wyróżnienia oraz album „O Wilnie” trafiły do najbardziej aktywnych 22 osób dorosłych oraz Przedszkola nr 2 w Świdwinie, Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Świdwinie i Publicznej Szkoły Podstawowej w Lekowie. Nagrodzone prace zaprezentowano na wystawie w MiPBP w Świdwinie. Uroczystość uświetniły ciekawe spotkania z Kresowianami, jubileuszowy tort oraz występy zespołów „Jutrzenka” z Przelewic i „Płomienie” z Myślborza. W ich programie w większości były piosenki kresowe, lwowskie.

Organizatorzy serdecznie dziękują za wsparcie finansowe staroście powiatu i burmistrzowi miasta, a pracownikom, chórowi „Sonores” Świdwińskiego Ośrodka Kultury, Lidii Zychowicz, uczniom ZSRiCKP, Krystynie i Henrykowi Śliwom oraz kawiarni Zamkowa za wsparcie organizacyjne.

Mieczysław Kostur

ZŁOŻYLI ŚLUBOWANIE PO 50 LATACH

Kolejny złoty jubileusz małżeński odbył się w sobotę 16 czerwca w świdwińskim Urzędzie Stanu Cywilnego. Tym razem 50. rocznicę zawarcia ślubu obchodzili państwo **Krystyna** i **Wiktor Gielżyński**.

Jubilanci świętowali w gronie najbliższej rodziny. Kierownik USC **Małgorzata Kłoczko** przypomniała ich życiorysy i poprowadziła ceremonię odnowienia przysięgi małżeńskiej. Burmistrz **Jan Owsiak** uhonorował ich medalem „Za długoletnie pożycie małżeńskie” przyznawanym przez Prezydenta RP. Małżonkowie oraz burmistrz wpisali się do pamiątkowej księgi.

Pan Wiktor urodził się w 1938 roku w miejscowości Winklerowszczyzna, pani Irena pochodzi z Lidy na terenie obecnej Białorusi. Poznali się na początku maja 1967 roku w Czaplinku, gdzie pani Krystyna pracowała jako ekonomistka. Pan Wiktor był żołnierzem zawodowym w jednostce w Mirosławcu w składzie personelu latającego. 25 grudnia 1967 roku zawarli małżeństwo. W 1970 roku przyszła na świat córka **Danuta**. Państwo Gielżyńscy doczekali się również wnuka.

Ostatecznie swoje życie związali ze Świdwinem. Pani Krystyna pracowała w Kombinacie Rolnym Redło, następnie w spółce w Smardzku, a od 2005 roku przebywa na emeryturze. Pan Wiktor był m.in. inspektorem do spraw bezpieczeństwa lotów w jednostce w Świdwinie. Za swoją pracę otrzymał wiele odznaczeń. Obecnie również jest emerytem.

WIELKIE NAGRODY DLA KRAFFTÓWNY I PIECZKI

Wielkie Nagrody Festiwalu Dwa Teatry za wybitne kreacje aktorskie w Teatrze Polskiego Radia i Teatrze Telewizji otrzymali mistrzowie scen teatralnych: **Barbara Krafftówna** i **Franciszek Pieczka**.

G.S.

W. Kukuła

CZESKI NAJAZD NA ŁYSOMICIE SUKCES PANI DARI

W ostatnim czasie łysomicką siedzibę Wydawnictwa Adam Marszałek odwiedziła grupa czeskich uczonych, którzy w trakcie kolacji wydanej na ich cześć omówili z dr. **Adamem Marszałkiem** możliwości i warunki współpracy wydawniczej. Szczególnym ich zainteresowaniem cieszyła się działalność wydawnictwa w zakresie publikowania czasopism naukowych.

Obok towarzyszącego gościom profesora **Jarosława Klaczkowa** uwieczniliśmy: dr. **Lucjana Klimsze**, prof. dr. hab. **Alesa Zarickyego**, dr. **Józefa Szymeczka** oraz dr. hab. **Petra Popelka**. J.K.

PIKNIK LOTNICZY W ŚWIDWINIE

Tłumy ludzi z całej Polski przyjechali do Świdwina w sobotę 30 czerwca, aby wziąć udział w kolejnym „Pikniku Lotniczym”.

Największa i najpopularniejsza świdwińska impreza rozpoczęła się uroczystą zbiórką, podczas której przypomniano historię i dzień terażniejszy 21. Bazy Lotnictwa Taktycznego w Świdwinie i nagrodzono wyróżniających się żołnierzy, po czym odbyła się uroczysta defilada. Na terenie lotniska pojawiło się wielu wystawców. Nie zabrakło również świdwińskiego Urzędu Miasta, który wystawił stoisko promocyjne z gadżetami. Zainteresowanie zwiedzających wzbudzał sprzęt wojskowy. Odbyły się pokazy tresury psów policyjnych, sztuk samoobrony, grup rekonstrukcyjnych. Największą atrakcją były akrobacje samolotów w powietrzu. Po raz pierwszy można było zobaczyć niezwykle widowiskowy wspólny pokaz samolotów MIG-29 wraz z XA41.

G.Sz.

W plebiscycie Przedszkole na Medal zorganizowanym przez „Głos Koszaliński” w kategorii Nauczyciel Przedszkola Roku 2018 laureatką pierwszego miejsca została **Daria Jędrzejczyn** z Publicznego Przedszkola nr 1 im. Kubusia Puchatka w Świdwinie. G.Sz.

WYRUSZĄ NA PATROLE NOWYM SAMOCHODEM

Straż Miejska w Świdwinie otrzymała pierwszy w swej historii samochód. Patrowanie miasta będzie od tej pory znacznie łatwiejsze.

Brak samochodu od dawna już doskwierał świdwińskim strażnikom miejskim. Auto pozwala docierać do trudno dostępnych terenów na obszarze miasta. Pomalowano je w srebrno-niebieskie barwy i wyposażono w nowoczesną, ledową lampę sygnałową dla pojazdów uprzywilejowanych.

Pojazd kosztował 78 tysięcy złotych, z czego WFOŚiGW zapłacił 38 tysięcy złotych. Drugie tyle dała Rada Miasta Świdwin. – Istotnym elementem naszej pracy są działania związane z ochroną środowiska – mówi komendant Straży Miejskiej w Świdwinie, Krzysztof Dudek. – Patrolujemy tereny leżące na obszarze „Natura 2000”, walczymy z dzikim wysypiskami śmieci, spalaniem odpadów lub nielegalnym wywożeniem gruzu. Z tego powodu WFOŚiGW dofinansował zakup samochodu.

3 lipca burmistrz **Jan Owsiak** przekazał komendantowi klucze od samochodu i życzył strażnikom miejskim bezpiecznego użytkowania oraz skuteczności w podejmowanych działaniach.

G.Sz.

POLSKO-CHIŃSKIE STOISKO NA TARGACH

Na Warszawskich Targach Książki swoje stanowisko, wraz z chińskim partnerem z Pekinu – China Renmin University Press, miało Wydawnictwo Adam Marszałek. Stoisko cieszyło się ogromnym zainteresowaniem wśród odwiedzających, a zwłaszcza wśród młodzieży i studentów uczących się języka chińskiego. Ich szczególną uwagę zwróciły książki na temat sztuki i gospodarki Państwa Środka wydane przez toruńską oficynę. Przedstawicielami wydawnictwa z Pekinu były: dyrektor Centrum Wydawniczego Nowych Mediów i zastępca redaktora naczelnego CRUP **Fei Xiaolin**, dyrektor Działu Literatury i Humanistyki **Pan Yu** oraz menedżer prawny z Międzynarodowego Centrum Wydawniczego **Diana Gao**, zaś Wydawnictwo Adam Marszałek reprezentowała **Kinga Sołowiej**. Po zakończeniu Targów WAM i CRUP podpisały umowę na wydanie kolejnych książek.

K.S.

JUBILEUSZ SEKCJI EMERYTÓW I RENCISTÓW ZNP

50 lat minęło, od kiedy została utworzona SEiR ZNP w Świdwinie. I właśnie z okazji Jubileuszu 50 lecia Sekcji na zaproszenie naszego Oddziału przybyli goście: starosta świdwiński **Mirosław Majka**, przewodnicząca Rady Powiatu **Danuta Malitowska**, kierownik Wydziału Oświaty, Zdrowia, Kultury i Sportu Urzędu Miasta Świdwin **Bogdan Wachowiak**, kierownik Referatu Oświaty Gminy Świdwin **Dorota Adamiak**, wiceprezes Zachodniopomorskiego Okręgu ZNP **Wojciech Szczęsny**, sekretarz biura Okręgu ZNP **Lucyna Jagiello**, przewodniczący Zachodniopomorskiej Okręgowej SEiR w Szczecinie **Bronisław Buda**, delegacje zaprzyjaźnionych sekcji z Koszalina, Szczecinka i Karlina oraz członkowie sekcji.

Przewodnicząca **Elżbieta Wielgosz** krótko przypomniała działalność świdwińskiej sekcji i jej wybitnych przedstawicieli. Śledząc losy naszego oddziału zawsze można było zauważyć, że czynni i emerytowani pracownicy oświaty wspólnie tworzyli jej historię. Sekcja obecnie liczy 25 członków, spośród których 9 posiada odznaczenia za 50 lat przynależności do ZNP. Spotkanie było również okazją do wręczenia kolejnych odznak **Leokadii Zubowicz** i **Hannie Zawadka**. Udany jubileusz i wieczór wspomnień zakończyła biesiada przy ognisku i tańcach. Miłym akcentem był wydany folder na tę okoliczność, sponsorem i wydawcą było Wydawnictwo Adam Marszałek z Torunia.

E.W.

MEDAL DLA PREZESA

Bawiący z krótką wizytą w Wydawnictwie wybitny prawnik prof. dr hab. **Zbigniew Witkowski**, dziekan Wydziału Prawa i Administracji UMK, wręczył Prezesowi dr. **Adamowi Marszałkowi** swoją książkę poświęconą Papieskiej Gwardii oraz uhonorował go medalem Facultas Ivris et Administrationis.

JULIA MISTRZYNIĄ POLSKI

Wielki sukces odniosła na rozgrywanych w Warszawie Mistrzostwach Polski zawodniczka Klubu Sportów Siłowych „ŚWIT” Świdwin **Julia Kobierecka**. Startująca w kategorii 57 kg świdwińska juniorka zdobyła tytuł Mistrzyni Polski uzyskując wynik 67,5 kg. Julka w pierwszym podejściu wycisnęła sztangę o ciężarze 57,5 kg, następnie w drugim boju zaliczyła 62,5 kg w trzecim podejściu ustanowiła swój rekord życiowy 67,5 kg. Gratulacje dla zawodniczki, którą teraz czekają przygotowania do Mistrzostw Polski Juniorek do lat 18 w Trójboju Siłowym Klasycznym. Zawodniczka trenuje na siłowni w Parku Wodnym Relax w Świdwinie pod okiem szkoleniowców i działaczy Klubu Sportów Siłowych ŚWIT Świdwin.

G.Sz.

WIECZÓR PRZYJACIÓŁ POEZJI JÓZEFA BARANA

KĄCIK POETYCKI

Psalm ojcowski

Ewie

jeszcze zbieramy z córką
wspólne grzyby w czarnawskim lesie
pohukując nawołując się z oddali
lecz ją wciąga
coraz głębiej
jej własny las
najeżony kolcami
kuszący jagodami

kiedyś mignie
zniknie za sosnami
i szumiec będą tylko
zwodne drzewa drzewa drzewa

– gdzie jesteś tato! –
zawoła
by usłyszeć echo własnego głosu

Borzęcin, lato 2002

Józef Baran zadebiutował tomikiem *Nasze najszczęśliwsze rozmowy* (Kraków 1974). Autor wielu zbiorów i wyborów wierszy. Laureat m.in. Nagrody Fundacji Kościeliskich (Genewa 1980), wyróżnienia amerykańskiego PEN West oraz Nagrody Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa (Kraków 2006). Jego wiersze przetłumaczone zostały na kilkadziesiąt języków. Mówi o sobie: „Wiersze adresuję do wybrednych znawców sztuki poetyckiej i do tzw. zwykłego czytelnika.”

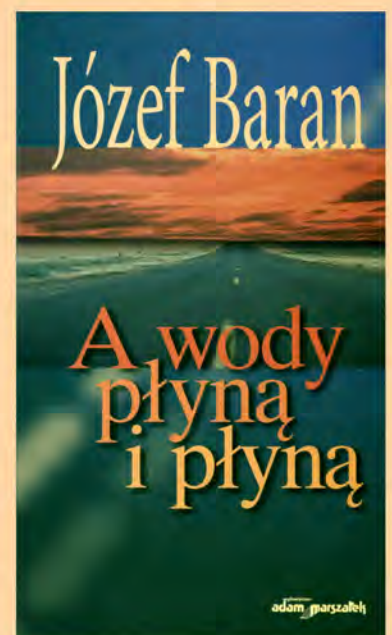
Odbyty (5 czerwca o godz. 19.00) w wypełnionej po brzegi sali krakowskiego klubu „Ata” przy Czarnowiejskiej 93 – miał bardzo urozmaicony charakter. Oprócz wierszy Barana prezentowanych przez przyjaciół poety: gospodynię wieczoru – Alicję Tanew, aktorów (Andrzeja Słabiaka i Bożenę Adamek), profesorów (Bolesława Faron i Marka Karwałę), reportera radiowego i reżysera Wojciecha Markiewicza czy poetę i francuszką w jednej osobie Eligiusza Dymowskiego, nie zabrakło piosenek do jego wierszy brawurowo wykonanych przez Andrzeja Słabiaka, a także słowa krytyka Michała Piętiewicza. Dotyczyło ono właśnie zbioru *A wody płyną i płyną*, wznowionego w całości po czternastu latach przez Wydawnictwo Adam Marszałek. Tom ten – owoc cierpienia i choroby poety (przezwyjęzionej właśnie poezją), ale także świadectwo wielkiego apetytu na życie – zawiera piękne, zmysłowe i konkretne poetyckie obrazy, jak i przemyślenia metafizyczne. Michał Piętiewicz uznał ten tom Józefa Barana – dziś już klasyka poezji współczesnej – za „jeden z najważniejszych polskich zbiorów poetyckich, jakie ukazały się w XXI wieku”.

Oprócz przejmujących wierszy szpitalnych znalazły się tu także liryczne reminiscencje z podróży autora do Australii, Ameryki, wiersze – refleksje filozoficzne na temat kondycji człowieka epoki elektronicznej, liryki miłosne czy wiersze pokazujące świat i człowieka przez pryzmat przyrody. Recenzja z tomu *A wody płyną...* pióra Michała Piętiewicza ukaze się w czerwcowym numerze miesięcznika „Twórczość”, gdzie zatytułowana jest „Ofiara z cierpienia”.

Oczywiście poza piosenkami do słów Barana z kompozycjami Andrzeja Zaryckiego (m.in. autora muzyki dla Ewy Demarczyk) nie mogło zabraknąć samego Poety, który odczytał parę najnowszych, „jeszcze ciepłych jak bułeczki dopiero co wyjęte z pieca” – wierszy...

Pod koncertem poetycko-muzyczno-krytycznym nagrodzonym owacjami wpisywał („gratisowe”, jak to określił) dedykacje do zakupionych tomików, po które ustawili się sympatycy jego wierszy.

tekst: Michał Piętiewicz, foto: Barbara Płaszowska

30 LAT WYDZIAŁU NAUK SPOŁECZNYCH NAGRODY DLA WYNAŁAZCÓW

W Urzędzie Marszałkowskim odbyła się uroczystość wręczenia nagród laureatom III edycji konkursu „Mój Innowacyjny Wynalazek”. Uczestniczyli w niej: wicemarszałek województwa **Zbigniew Ostrowski**, prezes Kujawsko-Pomorskiej Agencji Innowacyjności **Maciej Krużewski** oraz dyrektor Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego **Michał Korolko**. Razem z nimi nagrody młodym wynalazcom wręczyła nasza autorka **Zuzanna Kawa**.

A.M.

KOLEJNE PUBLIKACJE ZBIGNIEWA GROCHOWSKIEGO

Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego obchodził jubileusz 30-lecia istnienia. Z tej okazji wchodzące w jego skład instytuty oraz katedry zorganizowały cykl konferencji naukowych. Wielu ich uczestników wyróżniono medalami, odznaczeniami i statuetkami. Wśród uhonorowanych gości znalazł się także prezes dr **Adam Marszałek**. J.M.-K.

W Wydawnictwie Adam Marszałek gościł znany i ceniony historyk toruński **Zbigniew Grochowski**, autor ponad dwudziestu publikacji, w których w formie testów ujmuje historię miast, biografie świętych i błogosławionych Kościoła katolickiego, a ostatnio i swojego ukochanego sportu – *Historia speedwaya w Toruniu i... 1959 zadań i rozwiązań* to monumentalne, prawie 1000-stronicowe kompendium wiedzy dotyczące toruńskich Aniołów. Na egzemplarzach sygnałnych nie zdążyła wyschnąć jeszcze drukarska farba, a w przygotowaniu są już kolejne tytuły tego autora: *Historia Lidzbarska Warmińskiego – 710 zadań i rozwiązań w 710 rocznicę lokacji* oraz *Powiat lidzbarski. 1052 (plus 20) zadań i rozwiązań w 1052 rocznicę chrztu polski, 20 rocznicę reaktywowania powiatu i 100 rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę*. Wydanie obu publikacji planowane jest na koniec lipca br. W serii tej ukazała się również *Historia Świdwina. 500 zadań i rozwiązań*, którą szczególnie polecamy naszym Czytelnikom. S.G.

HISTORYCY „W drodze do Niepodległej” ODWIEDZINY PROFESORÓW

W Instytucie Historii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa zatytułowana „W drodze do Niepodległej... Dylematy, działania i programy polityczne Polaków i Czechów w latach 1914–1918”. Wygłoszone na konferencji referaty ukażą się drukiem w książce, które opublikuje Wydawnictwo Adam Marszałek.

Na fotografii uwieczniliśmy m.in.: **Dorotę Michaluk, Jacka Gzellę, Mirosława Golona, Adama Marszałka, Krzysztofa Kanię, Ryszarda Sudzińskiego, Jarosława Kłaczka, Józefa Szymeczkę, Aleša Zarickiego, Joannę Piórkowską** oraz **Lucjana Klimszę**.

Jarosław Kłaczko

PROMOCJA KSIĘGI KU CZCI PROFESORA EDWARDA OLSZEWSKIEGO

W Auli im. Ignacego Daszyńskiego Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie odbyła się uroczysta promocja książki zatytułowanej *W kręgu historii, politologii i emigracji*. Tom pod redakcją prof. **Krystyny Leszczyńskiej** został poświęcony zmarłemu niedawno polskiemu uczonemu prof. **Edwardowi Olszewskiemu**. Na publikację składają się cztery działy, w których zamieszczono teksty politologiczne, historyczno-politologiczne oraz historyczne. Istotną częścią książki jest dział „Portrety z pamięci”, który zawiera siedemnaście tekstów wspomnieniowych.

Trwającą ponad trzy godziny uroczystość swoją obecnością zaszczytili JM prof. dr hab. **Stanisław Michalowski**, rektor UMCS oraz prof. dr hab. **Iwona Hofman**, dziekan Wydziału Politologii UMCS. Aulę wypełnili uczeni z całego kraju, a wielu z nich opowiadało o swojej znajomości z wybitnym bohaterem książki. Całość spotkania uatrakcyjniło kilkanaście występów artystycznych.

Z.E.

Z nowymi propozycjami wydawniczymi do naszej oficyny przybyli profesorowie **Wojciech Polak** oraz **Arkadiusz Czwolek**. Pierwszy z nich zaproponował redaktor **Agacie Piedzewicz** opublikowanie książki poświęconej **Stanisławowi Bożywojowi Rutkowskiemu**. Natomiast profesor Czwolek dostarczył kolejny – piąty już – tom z serii „Biblioteka Wschodu”. Obie publikacje ukażą się nakładem Wydawnictwa Adam Marszałek.

A.P.

ANIA WOOD ZDOBYWA CHINY

Już po raz trzeci przygody Ani Wood trafią w ręce młodego czytelnika z Chin. Książka *Ania Wood i strachy w muzeum* naszej młodej autorki **Zuzanny Kawy** została dotychczas przetłumaczona na takie języki europejskie, jak: angielski, francuski i rosyjski. Popularnością cieszy się również w krajach azjatyckich, m.in. w Azerbejdżanie i Uzbekistanie. Teraz do tego grona dołączyły Chiny. Ania dorasta wraz ze swoją autorką i czytelnikami, a jej przygody stają się coraz bardziej niezwykle i niebezpieczne. Dzięki tej publikacji, wydanej z niezwykłą precyzją i oryginalnymi ilustracjami, Zuzanna stała się najpopularniejszą polską autorką w Chinach.

K.S.

ZUZANNA PROMUJE ANIĘ WOOD

W jednej z najstarszych toruńskich szkół SP nr 6 odbyła się akcja masowego publicznego czytania „Jak nie czytam, jak czytam”. Polegała ona na biciu rekordu w jednoczesnym czytaniu. Organizatorami akcji były panie **Małgorzata Kusińska** oraz **Małgorzata Jeżewska**. Gościem honorowym spotkania była **Zuzanna Kawa**, która wręczyła nagrody ufundowane przez Wydawnictwo Adam Marszałek zwycięzcom Terenowej Gry Wodnej, organizowanej w szkole w ramach corocznej kampanii Studnia dla Południa. Uczniowie zaprezentowali również sympatyczną inscenizację wiersza Juliana Tuwima pt. „Rzepka”.

Wizytę Zuzanny w SP6 zakończyło świetnie przygotowane jej spotkanie autorskie z laureatami konkursu szkolnego. W wypełnionej do ostatniego miejsca sali biblioteki kilkudziesięciu uczniów zadało młodej pisarce bardzo wiele pytań dotyczących jej przygody pisarskiej, inspiracji twórczych oraz planów na przyszłość. Uczestniczących w spotkaniu chłopców szczególnie ucieszyła wiadomość, że akcja przygotowywanej do wydania piątej części sagi o przygodach Ani Wood będzie się działa w środowisku graczy komputerowych.

K.G.

CZYTAJĄ „ECHO ŚWIDWINA”

prof. zw. dr hab. **Tadeusz Iwiński**,
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa, Poznań

Anatol Isakowicz Krym,
pisarz, dramaturg, Kijów

prof. dr hab. **Zbigniew Witkowski**,
dziekan Wydziału Prawa UMK

prof. dr hab. **Andrzej Wojciechowski**,
prezes Katolickiego Stowarzyszenia
Osób Niepełnosprawnych

FINANSE W REGIONIE OMEN W KARPACZU

Finansowe instrumenty polityki regionalnej w Polsce **Wojciecha Pietrowskiego** to jedna z najnowszych książek wydanych w naszej oficynie. Autor – doktor nauk ekonomicznych i pracownik Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego – w publikacji porusza między innymi problem sposobów pozyskiwania bezzwrotnych środków finansowych dla poszczególnych regionów państwa oraz form rozwoju jednostek publicznych i prywatnych na terenie całej Polski. Zachęcamy do lektury!

A.P.

Wojciech Pietrowski

Finansowe instrumenty polityki regionalnej w Polsce

adam marszałek

Dnia 25–26.05.2018 odbył się Otwarty Puchar Polski w Karpaczu. Świdwińscy tancerze zdobyli 1. miejsce oraz złote medale w kategorii inne formy tańca 12–15 lat oraz 4. miejsce w kategorii inne formy tańca powyżej lat 16.

Jest to kolejny wielki sukces Klubu Tańca i Fitness Omen. Serdeczne gratulacje dla wszystkich tancerzy oraz podziękowania dla rodziców za pełne zaufanie i wsparcie finansowe.

Iwona Kruk

AHMED BURAK DOKTOREM

Na Wydziale Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. **Ahmeda Buraka**. Promotorem pracy była prof. dr hab. **Joanna Marszałek-Kawa**, a recenzentami znakomici specjaliści problematyki tureckiej, a szerzej międzynarodowej profesorowie: **Teresa Los-Nowak** z Uniwersytetu Wrocławskiego oraz **Tadeusz Iwiński** z Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu. Zarówno pani promotor jak i recenzenci wysoko ocenili pracę Ahmeda Buraka, czego efektem było nadanie mu przez Radę Wydziału WNPiSM UMK tytułu doktora nauk politycznych.

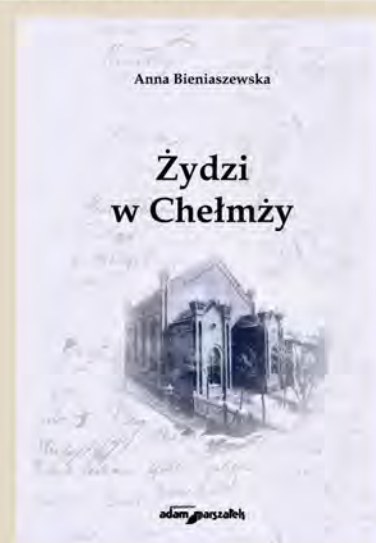
D.K.

ŻYDZI W CHEŁMŻY

Na początku czerwca br. nakładem naszej oficyny ukazała się kolejna, już czwarta, publikacja **Anny Bieniaszewskiej** z cyklu poświęconego społecznościom żydowskim na Kujawach i Pomorzu. Anna Bieniaszewska, emerytowany starszy kustosz Archiwum Państwowego w Toruniu z ponad 40-letnim stażem, jest również autorką prac o toruńskim rabinie Zvi Hirschu Kalischerze. Książka *Żydzi w Chełmży* przedstawia – w oparciu o źródła archiwalne – dzieje Żydowskiej Gminy Wyznaniowej w tym mieście od okresu zaborów do roku 1945. Czytelnicy będą mieli okazję poznać genealogię i historię handlarzy, rzemieślników, kupców oraz rabinów. Dowiedzą się o zasymilowanych Żydach niemieckich, którzy przez dwa stulecia współtworzyli bogatą kulturę i klimat Chełmży. Książkę wzbogacają liczne ilustracje i cytaty z różnych publikacji prasowych. W imieniu autorki i Wydawnictwa Adam Marszałek zapraszamy na sentymentalny spacer w poszukiwaniu świata, którego już nie ma.

P.J.

Anna Bieniaszewska, *Żydzi w Chełmży*,
Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2018, ss. 402.

Z historii miasta i ziemi świdwińskiej

ŚWIDWIŃSKIE ŻYCIORYSY

Życiorys mojej rozmówczyni wpisuje się w historię wielu pokoleń, których pradziadkowie z różnych – nie zawsze od siebie zależnych – przyczyn zostali osiedleni na naszej ziemi. Przodkowie Pani Morton przybyli do Polski pod koniec XVIII w. Odziedziczyła po nich rodowe nazwisko – Engelbrecht, język i konfesję ewangelicką. Urodziła się i wychowała wśród Polaków i zachowała o nich ciepłe wspomnienia. Później nastąpiła wojna, przesiedlenie i powojenna gehenna. Pani Morton zaznała wielu krzywd od „swoich” i obcych, ale nie nosi urazy w sercu. Przeprowadzając z nią wywiad dla „Gazety Świdwińskiej” w 1999 r. zapamiętałem ją jako pogodną, starszą Panią o świetnej pamięci. W marcowe niedzielne popołudnie, tuż po 89. rocznicy jej urodzin, postanowiłem ją odwiedzić. Trochę błędziłem po Przybyśławiu, ale w końcu trafiłem na miejsce. Pani Morton mieszka z wnuczką, jej mężem i dwoma uroczymi prawnukami. Przywitała mnie ciepłym, życzliwym uśmiechem, troszeczkę jakby mniejsza niż zapamiętana przeze mnie przed ośmiu laty. Po chwili rozmowy przypomniała sobie nasze ostatnie spotkanie. Dzieje życia Pani Morton są też częścią historii naszego miasta, dlatego też postanowiłem je przypomnieć. I jeszcze refleksja: nawet najbardziej bolesne doświadczenia wojny i okupacji nie są usprawiedliwieniem dla żądzy zemsty. Chrześcijanie i ludzie przyzwoici powinni tego bezwzględnie przestrzegać.

Z Heleną Morton z domu Engelbrecht rozmawia Z. Czajkowski

Pani Morton z prawnukami Bartkiem (od lewej) i starszym Szymonem

Zbigniew Czajkowski: *Jest Pani Niemką?*

Helena Morton: Jestem obywatelką Polski, ale narodowości niemieckiej. Moi przodkowie przybyli do Polski z Wirtembergii przed wiekami. Osiedlili się niedaleko Sochaczewa, we wsi Grabowiec. W naszej wsi, podobnie jak i w sąsiednich – Matyldowie, Konstantynowie i Kaszaj-

cu – zdecydowaną większość mieszkańców stanowili osiedleni tam „od zawsze” Niemcy.

Z.Cz.: *A więc Pani przodkowie pochodzili z miasta sławnego Marcina Lutra, którego i my, katolicy, od niedawna uważamy za wielkiego człowieka i chrześcijanina. Jaki był ich stosunek do Was – ludzi innego języka i religii?*

H.M.: Z sąsiadami Polakami żyliśmy w zgodzie, uważali nas za swoich. Miałam przyjaciół wśród rówieśników, chodziliśmy razem do szkoły i na zabawy. Nie pamiętam żadnych antagonizmów. Dopiero tuż przed wojną zaczęto dostrzegać naszą odmienność. Pamiętam jak jeden z żołnierzy polskich powiedział: „Polska musi być czysta jak szklanka wody”.

Z.Cz.: *Nadeszła wojna, okupacja – czy coś zmieniło się w Waszym życiu?*

H.M.: Nic się specjalnie nie zmieniło. Nadal z siostrami i bratem pomagaliśmy rodzicom uprawiać niewielki kawałek ziemi. Dawało się jednak odczuć pewną rezerwę w stosunku do nas ze strony Polaków, no i brak zaufania ze strony okupacyjnych władz niemieckich. Nie ufali nam, uważali że jesteśmy „skażeni polskością”. Ale było w miarę bezpiecznie i spokojnie aż do ewakuacji.

Z.Cz.: *Z powrotem po wiekach do ziemi przodków?*

H.M.: No niezupełnie, ale do Reichu.

Z.Cz.: *I tu w Świdwinie znalazła Pani swoją drugą, a raczej trzecią „małą ojczyznę”?*

H.M.: Tak, ale po kolei. Gdzieś we wrześniu 1944 r. ewakuowano nas na Pomorze do miejscowości Schivelbein, a więc do dzisiejszego Świdwina. Zamieszkaliśmy w obozie przejściowym na terenach późniejszego Pomu. Większość nas, przesiedleńców, stanowiły kobiety i dzieci, bo wiem mężczyźni służby niemieckie na trasie przejazdu pociągu zgarniały do kopania okopów. Zabrano również mojego ojca i brata, pod Piłą, prosto w transport. Więcej ich nie zobaczyliśmy. Żyliśmy nadzieją, że wrócą. Po latach oczekiwania dotarła do nas wiadomość od Niemca, którego zabrali z ojcem, że zginął zastrzelony przez żołnierzy, a on sam cudem się uratował. O bracie do dzisiaj nie mam wiadomości. Nie wiem, jak i gdzie zginął. A może żyje?

Z.Cz.: *A więc siedzicie sobie spokojnie w obozie, choć już słychać pomruki nadciągającego frontu. Jak wyglądało życie codzienne?*

H.M.: Było nie najgorzej, choć niepokoił się o ojca i brata, no i ta niepewność jutra i tęsknota za rodzinną wioską w sochaczewskim. Spokojnie też nie siedzieliśmy, bo kierowano nas do pracy u oko-

licznych Niemców. Pracowaliśmy jako pomoce domowe, w gospodarstwach rolnych, na stacji kolejowej przy rozładunku zboża. Na noc wracaliśmy do łagru. Miejscowe władze niemieckie nas, Niemców z Polski, nie darzyły specjalnym zaufaniem.

Z.Cz.: *Jakim miastem był Świdwin w tamtych latach?*

H.M.: Był ślicznym, spokojnym, z mnóstwem zieleni, pomorskim miasteczkiem. Piękna zabudowa rynku i całej starówki pomiędzy Bramą a Zamkiem. Wszystko to legło w gruzach zburzone przez Sowietów, jako kara za zabicie radzieckiego oficera przez miejscowych młodych Niemców.

Z.Cz.: *Jak wyglądały te pierwsze dni po zdobyciu miasta?*

H.M.: Zobaczyłam czołgi sowieckie podjeżdżające pod górkę w stronę łagru, było to wczesnym świtem. Kazali nam uciekać, „bo tu będzie strzelanina”. Ludzie rozpiechli się po okolicy. Początkowo z bliskimi zatrzymałam się na ulicy Gdańskiej. Rozpoczęła się gehenna. Grabieże i gwałty młodych dziewcząt przez pijanych sowieckich żołnierzy, przeważnie niskich rangą. Przychodzili w dzień, aby się rozejrzeć kto gdzie mieszka i czy są tu młode dziewczyny, a nocą jak zbóje napaдали.

Z.Cz.: *Czy Pani również znalazła się w takim zagrożeniu?*

H.M.: Tak, pamiętam dobrze ten dzień. Zatrzymaliśmy się w opuszczonym domu przy Gdańskiej. Pewnego dnia przyszli żołnierze radzieccy. Rozmawialiśmy po polsku, aby się nie zdradzić, że jesteśmy Niemkami. Miałam 20 lat. Jeden z żołnierzy umizgiwał się do mnie, nakładał mi na palce pierścionki. Kiedy zobaczył, że po dobroci nic nie wskóra, wpadł w szal i straszyl, że przyjdą w nocy i zrobią „porządek”. Nie czekając na sowieckie „porządki”, jeszcze tego samego dnia uciekliśmy na Przybyśław.

Z.Cz.: *Było tam spokojniej?*

H.M.: Ależ skąd. Schowaliśmy się do stodoły, po drabinie na sam szczyt, na słomę. Było nas, takich młodych dziewcząt, pięć albo sześć – nie pamiętam dokładnie. Gdy było spokojnie i nie było Sowietów, to schodziliśmy coś zjeść. Jedzenie donosili nam okoliczni mieszkańcy. Tak przesiedzieliśmy w tej stodole, w panicznym strachu, aż do przybycia polskiego wojska.

Z.Cz.: *Wtedy skończył się wielki strach?*

H.M.: Tych pierwszych Polaków wspominać bardzo dobrze. Uratowali nas. Byli bardzo mili i sympatyczni. Przywieźli ze sobą rannego żołnierza. Powiedzieli nam byśmy się nie bały i wyszły z tej stodoły, bo dopóki oni tu są, to jesteśmy bezpieczne. Spaliśmy z żołnierzami w jednym mieszkaniu. Trwało to tydzień.

Z.Cz.: *I co było później?*

H.M.: Wraz z odejściem wojska powrócił strach. Uciekłyśmy do Oparzna. Tam było w miarę spokojnie. Zaczęli napływać osiedleńcy z centralnej Polski. Był jakiś ład, powołano sołtysa. W Lekowie powstał posterunek Milicji Obywatelskiej. Niestety, ktoś z miejscowych doniósł władzom, że jesteśmy Niemkami. Wezwano nas i kazano się zbierać za Odrę. My nie chciałyśmy wyjeżdżać. W Polsce urodzone i wychowane, tu chciałyśmy pozostać. Czekaliśmy również na powrót ojca i brata. Za Odrą nie mieliśmy nikogo bliskiego, nic tam nas nie ciągnęło. W końcu dali nam spokój, a nawet kilkoro z nas zabrali do pracy i gotowali posiłki w milicyjnej kuchni. Nie narzekałam, było nam dobrze. Później w majątku w Lekowie pracowałam jako pomoc domowa.

Z.Cz.: *A więc stabilizacja i spokój?*

H.M.: Do pewnego czasu. Podczas jednego z pobytów u matki w Oparznie przyjechało UB i aresztowano nas, to był chyba 1946 rok. Zabrali nas, całą rodzinę, do więzienia w Nowogardzie. Potraktowano nas jako volksdeutsche, na nic zdały się nasze tłumaczenia, że jesteśmy Niemkami mieszkającymi z dziada pradziada w Polsce.

Z.Cz.: *Nowe doświadczenie i próba. Jak było za kratami?*

H.M.: Warunki w więzieniu były ciężkie, ale stosunek strażników do nas był dobry. Pracowałyśmy w kuchni, inni w szwalni i różnych warsztatach. Siedzieliśmy tam około pół roku.

Z.Cz.: *I zwolnili was do domu?*

H.M.: Niestety nie. Wysłali nas do obozu pracy w Potulicach. Tu było straszne piekło. Codziennie wywozili wozy pełne trupów. Przeżywali tylko młodzi i najsilniejsi. Siedzieli z rodzicami małe dzieci, żyły krótko. Pilnowali nas młodzi strażnicy, chyba specjalnie dobierani sadyści – okrutni kaci. Jak hitlerowcy. Dręczono nas na każdym kroku, za byle co. Złe

spojrzenie – mordercze przysady, żabki i bicie. Siedziałam tam z siostrami i 60 letnią matką. Przeżyliśmy, bo byłyśmy młode i opiekowałyśmy się mamą... Gdzieś po pół roku przyjechało kilku przedstawicieli z majątków ziemskich i wybierali, jak na targu niewolników, do pracy. Wybrano i nas. Była wielka radość, że opuszczamy tę katownię. Trafiłyśmy do Nakła. W majątku byłyśmy krótko. Uciekło kilku Niemców i za karę wszystkich z powrotem wsadzono do Potulic. Siedziałyśmy tam aż do 1948 roku.

Z.Cz.: *Czy spotkała się Pani z przypadkiem ludzkiego podejścia do więźniów ze strony strażników, czy był wśród nich choć jeden człowiek?*

H.M.: W Potulicach – nie. Tylko, gdy miała przyjechać inspekcja, zaprzestawiali bicia i był lepszy obiad. W wykopki w 1948 roku nas zwolniono. Otworzono bramę i wyszłyśmy bez grosza, głodne i odarte. Postanowiłyśmy iść do Nakła, do majątku, w którym krótko pracowałyśmy. Oczywiście pieszo.

Z.Cz.: *Lecz, jak wiem, do Nakła nie doszłyście.*

H.M.: Może i na szczęście. Po drodze napotkałyśmy młodą Polkę, która ulitowała się nad nami, nakarmiła i zaproponowała pracę przy wykopkach. Zarobione pieniądze wystarczyły nam na dalszą drogę, ale nie do Nakła, tylko prosto do Oparzna. Było do kogo wracać, bo siostra mamy wyszła za Polaka i zasiedlili gospodarstwo rolne po Niemcach.

Z.Cz.: *A pani dalsze losy?*

H.M.: Po pewnym czasie również wyszłam za mąż, też za Polaka. Pracowałyśmy na niewielkim gospodarstwie. Dociekałam się dzieci i wnuków. Dzisiaj jestem wdową i żyję z małej renty. Pamiętam Pańską mamę, mieszkaliście przy szecińskim przejeździe – była bardzo sympatyczną kobietą.

Z.Cz.: *Bo była Pomorzanką urodzoną i wychowaną w Chełmży, gdzie skończyła*

niemieckie szkoły. O jej przygodach z okupacyjnymi władzami można by książkę napisać. Z uwagi na dobrą znajomość języka brano ją za Niemkę, co skutecznie wykorzystywała, robiąc zakupy w sklepach „tylko dla Niemców” oraz podczas interwencji w urzędach. Próbowala kiedyś wyciągnąć z gestapo aresztowanego sąsiada, co nieomal skończyło się dla niej tragicznie. Pamiętam z wczesnego dzieciństwa, że w naszym domu częstymi gośćmi byli świdwińscy Niemcy, których jeszcze nie deportowano, i pomagała im załatwiać różne sprawy. W tamtym czasie nie było to zbyt bezpieczne. Fobie narodowościowe nie były klimatem naszego domu. Dziękuję Pani serdecznie za rozmowę i miłe słowa o mojej niezwykłej już mamie.

PS. Okólnikiem nr 42 z 25 kwietnia 1945 roku Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego utworzyło sieć obozów niewolniczej pracy, do których kierowano cywilną ludność niemiecką, Ślązaków, autochtonów, volksdeutsche, więźniów politycznych i członków zbrojnego podziemia. Do obozów trafiali ludzie niewygodni dla nowej władzy, a dla wielu, którzy przeżyli, był to tylko etap przed wywózką do łagrów w Związku Radzieckim. Utworzono cztery obozy centralne i dziesiątki podobozów. Obozów nie przeżyło tysiące osób. Między innymi w obozie Zgoda zamęczono ponad półtora tysiąca więźniów, w Toszku trzy tysiące, a w Jarorznie osiem tysięcy. Zbigniew Czajkowski

Zbigniew Czajkowski – świdwinianin, emerytowany strażak, autor wielu tekstów o przed- i powojennej historii miasta publikowanych w miejscowej prasie. Uhonorowany przez Ambasadę Izraela i Żydowski Instytut Historyczny dyplomem za ratowanie zabytków kultury żydowskiej oraz Medalionem Rudolfa Virchowa. Inicjator budowy lapidarium na cmentarzu poewangelickim upamiętniającego przedwojennych mieszkańców miasta.

PROMOCJA LAO MA

W czasie Warszawskich Targów Książki odbyła się promocja najnowszej publikacji Wydawnictwa Adam Marszałek *Indywidualista w społeczeństwie* autorstwa Lao Ma, na którą zostali zaproszeni wybitny krytyk literacki, tłumacz, pisarz, dyplomata i wiceprezes Związku Literatów Polskich dr Grzegorz Wiśniewski oraz tłumaczka polskiego przekładu Walentyna Mikołajczyk-Trzecińska, którą opowiedziała o problemach i ciekawostkach na temat tłumaczenia przekładów książek chińskich z innych języków europejskich. Stanowisko odwiedziła również Cai Lian, radca ds. kultury Ambasady Chin w Warszawie, która wyraziła zainteresowanie promowaną publikacją. Jeden egzemplarz został przekazany do Działu Kultury Ambasady przez Kingę Sołowiej, reprezentantkę Wydawnictwa na Targach.

K.S.

SREBRO MACIEJA KĘPKI

Na rozegranych we Włodawie Mistrzostwach Polski Juniorów w zapasach doskonale zaprezentował się **Maciej Kępka** z „Technika” Świdwin, który wywalczył srebrny medal. W przeszłości Maciej zdobywał medale na mistrzostwach Polski w kategorii młodzików (złoty) oraz kadetów (brązowy).

G.S.

Działający aktywnie na arenie międzynarodowej dr **Rafał Lizut** odwiedził Wydawnictwo z propozycją opublikowania książki znakomitego uczonego Guntera Pauli pt. *The Blue Economy*. Prace mieszkającego obecnie w Japonii profesora zostały przetłumaczone na kilka języków i cieszą się uznaniem na całym świecie. W spotkaniu uczestniczyły także **Marta Milde** z Toruńskiego Centrum Wsparcia Biznesu oraz redaktor **Agata Piedziewicz**.

A.P.

ZUZANNA I MARIANNA NA GRAN CANARI

Pierwszą część wakacji **Zuzanna i Marianna** spędziły na Wyspach Kanaryjskich. W tym czasie nie tylko plażowały. Zwiedzały znajdujące się na wyspie atrakcje turystyczne oraz największe miasto Las Palmas, którego początki sięgają 1478 roku.

D.K.

Związany z Wydawnictwem dr **Lesław Welker** został wyróżniony Nagrodą Prezydenta Miasta Torunia w kategorii Ochrona dziedzictwa narodowego. Współzałożyciel „Solidarności” w Szpitalu Miejskim. Po 13 grudnia prowadził działalność opozycyjną, a od 1986 roku aktywnie działa na rzecz pamięci narodu. Z jego inicjatywy odsłonięto osiem tablic pamiątkowych upamiętniających żołnierzy Wojska Polskiego, Armii Krajowej oraz toruńskie harcerstwo. Prowadzi bogatą działalność wydawniczą, m.in. na temat kombatanów i harcerstwa (tę działalność bardziej zauważa UM niż hufiec – mimo czterech książek). Od kilku miesięcy jest prezesem Okręgu Toruń Światowego Związku Żołnierzy AK i to w związku z tą działalnością otrzymał tę Nagrodę.

W.R.

ECHO
Świdwina

Wydawnictwo Adam Marszałek, ul. Lubicka 44, 87-100 Toruń, tel. 56 660 81 60, 56 664 22 35
fax: 56 648 50 70, e-mail: iwona@marszalek.com.pl, www.marszalek.com.pl, www.marszalek.com.pl/echoswidwina/
Adres Redakcji: „Echo Świdwina”, ul. 3 Marca 25, 78-300 Świdwin, tel. 512 325 892
Druk: Drukarnia nr 2, ul. Warszawska 52, 87-148 Łysymice, tel. 56 659 98 96

Redaguje kolegium w składzie: Elżbieta Wielgosz (redaktor naczelna), Iwona Nadolska-Bartosia (z-ca redaktor naczelnej), Agata Piedziewicz (redaktor prowadząca), Krzysztof Galus (redakcja techniczna), Szymon Gumienik, Paweł Jaroniak, Agata Kwiatkowska, Joanna Marszałek-Kawa, Kinga Sołowiej, Grzegorz Szczepański, Patryk Wawrzyński